

Svar på skriftligt spørsmål SSS 220/2021 rd

Svar på skriftligt spørsmål om en modell med förhandsintyg vid gränserna och en hälsosäker exitstrategi för resesande under coronavirus-epidemin

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørsmål SS 220/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Laiho /saml m.fl.:

När är modellen för förhandstest i samband med riksdagens godkännande av 16 § och 22 § i lagen om smittsamma sjukdomar färdig att tas i bruk,

hur har regeringen tryggt hälsosäkerheten vid gränserna när antalet resenärer ökar och kontrollerna vid inre gränserna slopas,

hur kommer resandet att öppnas på ett hälsosäkert sätt så att både resenärer och operatörer har tydliga uppgifter om vilka krav Finland ställer för att komma in i landet,

vilka är de olika skedena för att hälsosäkert öppna gränserna för resande,

har regeringen för avsikt att ta i bruk EU:s gemensamma digitala vaccinationsintyg,

när är vaccinationsintyget färdigt att användas i Finland,

vilken är regerings exitstrategi avseende resor,

hur säkerställer regeringen att Finland konkurrenskraftiga ställning i förhållande till andra länder inte försämras avseende resande och ekonomisk återhämtning på grund av otydliga förfaringsätt vid gränsen,

hur säkerställer regeringen att en sjukdom inte tar sig över till Finland i samband med nya vågor av coronaviruset eller andra allmänfarliga smittsamma sjukdomar,

hur har EU:s finansierade och utdelade snabbtest fördelats mellan olika länder och Finland,

hur säkerställs att alla gränsövergångsställen följer samma förfaranden gällande hälsosäkerheten vid gränserna, och

har regeringen gjort något för att nyttiggöra några snabbtest, till exempel blåstest eller snabbtest från saliven och användningen av coronahundar?

Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

Social- och hälsovårdsminister sände den 30 mars 2021 ett styrningsbrev till regionförvaltningsverken, till kommunerna och samkommunerna om ändringen av lagen om smittsamma sjukdomar gällande obligatorisk hälsokontroll följande dag efter att lagen trätt i kraft. Styrningsbrevet innehöll en beskrivning av en handlingsmodell för trafiken, och i den låg fokus på förhandstester.

För att kunna säkerställa hälsosäkerheten i den gränsöverskridande trafiken när antalet resenärer ökar förutsätter detta utveckling av en flexibel inreseprocess. Ändringarna av paragraferna 16 och 22 i lagen om smittsamma sjukdomar underlättade effektiviseringen av verksamheten. Inreseprocessen utvecklas fortfarande i samarbetsgruppen för hälsosäkerhet vid gränsövergångsställena samt i regionala gränssamarbetsgrupper.

Resenärer, researrangörer och operatörer informeras om Finlands förfaringssätt i fråga om hälsosäkerheten vid gränserna via många olika kommunikationskanaler. Informationen ges av myndigheter såsom Institutet för hälsa och välfärd (THL), Gränsbevakningsväsendet och regionförvaltningsverken samt privata aktörer såsom företag inom turismbranschen, trafikoperatörer samt hamn- och flygplansoperatörer.

Statsrådet har beslutat att återinsätta övervakningen av de inre gränserna från den 17 mars 2020. Enligt regeringens exitplan och om sjukdomssituationen tillåter avvecklas trafikbegränsningarna i omvänd ordning än enligt vilken de tidigare har införts. Först öppnas gränssamhällellas trafik längs landsgränserna mellan Finland och Sverige och Finland och Norge. Därpå öppnas trafiken för arbetsresor och familjers och släktingars resor inom EU:s inre gränser.

Regerings exitstrategi avseende resande beskrivs i en promemoria som regeringen publicerade den 21 april 2021 om riktlinjer för ett kontrollerat avvecklande av begränsningsåtgärder och begränsningsrekommendationer gällande covid-19-epidemin. Syftet är att stegvis och kontrollerat avveckla begränsningarna. Det vore möjligt att helt avsluta övervakningen av de inre gränserna om den vuxna befolkningen hade en tillräcklig vaccinationstäckning och epidemiläget var stabilt.

EU:s digitala vaccinationsintyg krävs enligt EU:s förordning i alla EU-länder från augusti 2021. Av intyget framgår uppgifter om vaccinationer mot covid-19, utförda tester och tillfrisknande från sjukdomen. I Finland är det digitala vaccinationsintyget tillgängligt för medborgarna i tjänsten Mina Kanta-sidor i maj. Finlands vaccinationsintyg kommer i sin helhet att vara giltig inom EU inom det tidsschema som förordningen kräver.

Säkerställande av Finlands konkurrenskraftiga ställning i fråga om gränsöverskridande resande och turism förutsätter att näringslivet, resenärer och turister får information i Finland och internationellt om Finlands begränsningar i gränstrafiken och hälsosäkerhetsförfaranden i den gränsöverskridande trafiken. Informationen har förmedlats av till exempel THL, Gränsbevakningsväsendet, utrikesministeriets representationer och, vad gäller samarbetspartner för resor till Finland, Visit Finland. Oberoende av begränsningarna vid gränsen har det dock varit tillåtet att passera gränsen under epidemin på grund av nödvändig inresa som rör samhällsfunktionen, försörjnings-säkerheten och näringslivet och som gjort det möjligt att upprätthålla försörjningsberedskapen och Finlands ställning i det internationella näringslivet.

Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) föreskriver om olika myndigheters uppgifter för att förebygga smittsamma sjukdomar. Beredskapen på att avvärja smitta i gränsöverskridande trafik utgör en helhet som kräver THL:s expertis, kommunens, samkommunernas och regionförvaltningsverkens åtgärder och ett nära multidisciplinärt samarbete med olika myndigheter och privata gränsaktörer. För att upprätthålla beredskapen fortgår samordning med olika aktörer genom övningar och utveckling av anvisningar och processer.

Europeiska kommissionen har för medlemsländerna med hjälp av så kallat nödhjälpsinstrument anskaffat antigen tester för coronaviruset. Kommissionen har begärt medlemsländerna att meddela sitt intresse för att ta emot de avgiftsfria testerna. Finland har anmält sitt intresse att ta emot 250 000 tester utgående från vetenskapen om att antigen tester har tidigare använts under pandemin. Statsrådet har den 16 april 2021 fattat beslut om att skänka tester till kommuner och samkommuner. Testerna delas ut enligt användningen och viljan att använda testerna. Testet kan användas i hela landet för tidig identifiering av coronavirussmittor och till exempel som ett screeningtest i situationer där man snabbt vill identifiera personer som har blivit smittade så att bekämpningsåtgärder kan inledas. Antigen tester kan enligt prövning också användas vid gränsbevakningen och gränsövergångsställen, såsom flygplatser och hamnar, och för personer eller målgrupper som anländer till Finland från länder med hög förekomst.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 14 juli 2020 en arbetsgrupp för hälsosäkerheten vid gränsövergångsställen, och ett av dess syften är att säkerställa enhetligt genomförande av åtgärder som hälsosäkerheten förutsätter på gränsövergångsställen. Därutöver har SHM utfärdat styrningsbrev om åtgärder för att avvärja smitta i den gränsöverskridande trafiken.

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för uppdateringen av den nationella covid-19-strategin och följer upp dess genomförande. Nya tillförlitliga diagnostiska metoder för att konstatera coronavirus kan ge en möjlighet att uppnå de strategiska målen för testning till exempel i situationer där ett testresultat behövs snabbt.

Social- och hälsovårdsministeriet anser att användningen av luktdektionshundar kan erbjuda ett snabbt och enkelt sätt för screening av coronaviruset. Risken i verksamheten är framförallt bristfällig information om metodens medicinska tillförlitlighet. Det är möjligt att genomföra nödvändiga lagändringar när användningen av luktdektionshundar för konstaterande av covid-19-sjukdomen enligt medicinska forskningsresultat anses motiverad. De preliminära observationerna av användningen av hundar för att konstatera coronavirussmittor är emellertid lovande, och social- och hälsovårdsministeriet samt THL följer upp hur pågående undersökningar framskrider.

Vid social- och hälsovårdsministeriet pågår även beredning av ytterligare förstärkning av hälsosäkerhetsåtgärder och för genomförande av eventuella lagstiftningsändringar som detta förutsätter.

Helsingfors 30.4.2021

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru